

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJĄ

2019 m. liepos 31 d. Nr. 4D-2018/1-1389
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundą dėl Lietuvos Respublikos sveikatos ministerijos (toliau vadinama ir – Ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjos kreipimuisi į Ministeriją ir Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama ir – Akreditavimo tarnyba) Ministerijai teiktus prašymus dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo.

2. Pareiškėja skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „2016 metų spalio 11 dieną pablogėjus mano vyro [...] sveikatai, kreipiausi į Alytaus rajono savivaldybės medicininės pagalbos stotį dėl skubios pagalbos suteikimo [...], tačiau atvykę medicinos darbuotojai nesugebėjo tinkamai pasirūpinti ligoniu, surinkti anamnezę, įvertinti esamą paciento būklę ir pritaikyti medicininių priemonių ir vaistų, ko pasėkoje pacientas mirė“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] 2017-02-14 dieną skundą pateikiau Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai [...]. Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba [...], atlikusi patikrinimą, nustatė pažeidimus ir išpėjo Alytaus greitosios medicinos pagalbos stotį [...]. Taip pat buvau informuota, kad Akreditavimo tarnyba 2017 m. rugsėjo 5 d. raštu Nr. D2-5628-(1.20.) „[...] pateikė Sveikatos apsaugos ministerijai dokumentus, reikalingus įvertinti [...] profesinę kompetenciją [...]“.

2.3. „Nesulaukusi iš Sveikatos apsaugos ministerijos medikės [...] kompetencijos vertinimo, keletą [kartų] skambinau į [Ministeriją], kol neapsikentusi parašiau raštiškai 2017-12-11 d. paklausimą. Atsakymą tada gavau 2017-12-22 d.“

2.4. „Tuomet pateikiau skundą 2018 vasario 12 d. „Dėl medikės kompetencijos vertinimo“. Vėl viskas paskendo tyloje.“

2.5. „Atsakymą gavau 2018 rugpjūčio 28 d. [...]. Tokio atsakymo nesuprantu. Iš tokių atsakymų suprantu tik, kad [Ministerija] nenori vertinti medikės kompetencijos arba nesugeba.“

3. Pareiškėja prašo Seimo kontrolieriaus:

3.1. „[...] kad būtų atliktas Alytaus greitosios pagalbos slaugytojos [...] kompetencijos vertinimas, pagal skundžiamą klinikinį [...] atvejį“;

3.2. „imtis priemonių, kad tokie atvejai nesikartotų Alytaus GMP stotyje teikiant paslaugas klientams.“

4. Kartu su skundu Pareiškėja Seimo kontrolieriui, be kita ko, pateikė šiuos dokumentus (kopijas):

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui 2017 m. gruodžio 11 d. pateiktą savo skundą, kuriame nurodyta: „[...] nuo Akreditavimo tarnybos pateiktų Sveikatos apsaugos ministerijai dokumentų dienos praėjo 3 (trys) mėnesiai ir daugiau, bet jokio atsakymo man nėra pateikta. Prašau nurodyti, kiek metų teks laukti, kad komisija atliktų vertinimus? Kokie terminai numatyti atlikti sveikatos priežiūros specialistų kompetencijos vertinimą? [...]“

4.2. Ministrui 2018 m. vasario 12 d. pateiktą savo skundą, kuriuo prašoma:

„1. Inicijuoti Akreditavimo tarnybos prašymą dėl [...] profesinės kompetencijos vertinimo, atsižvelgiant į mano, kaip velionio [...] žmonos, paaiškinimą.

2. Nesuteikti teisės [...] toliau dirbti šiose pareigose.

3. Nustatyti konkrečias priežastis, lėmusias Akreditavimo tarnybos prašymą vertinti [...] kompetenciją laikyti nepriimtiniu ir nenagrinėjamu [...]“

4.3. Ministerijos 2018 m. rugpjūčio 28 d. raštą Nr. (1.1.36-302)-4-3355, pateiktą Akreditavimo tarnybai ir Pareiškėjai, kuriame nurodoma:

4.3.1. „Ministerija pakartotinai išnagrinėjusi Akreditavimo tarnybos pateiktus dokumentus, susijusius su [...] teiktomis paslaugomis, dokumentuose nerado informacijos, ar buvo taikytos slaugytojai [...] Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo [...] 53 straipsnio 1 dalies 5 punkto ir šio straipsnio 2 dalies nuostatos, t. y., ar Akreditavimo tarnyba Alytaus rajono savivaldybės Greitosios medicinos pagalbos stoties vadovui teikė reikalavimą ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti minėtą slaugytoją nuo pareigų ir tuo metu, kaip numato įstatymas, atlikti jos profesinės kompetencijos patikrinimą“;

4.3.2. „Informaciją prašome pateikti iki 2018 m. rugpjūčio 31 d.“;

4.3.3. „Ministerija per nurodytą laiką, negavusi prašomos informacijos, vadovaudamasi Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos [...] 10.1 papunkčiu, prašymą patikrinti Alytaus rajono savivaldybės Greitosios medicinos pagalbos stoties medicinos darbuotojos [...] profesinę kompetenciją laikys nepriimtu ir toliau nenagrinėjamu.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius dėl Pareiškėjos skunduose nurodytų aplinkybių kreipėsi į Ministeriją ir į Akreditavimo tarnybą.

6. Iš Ministerijos pateiktų dokumentų (paaiškinimų) nustatyta:

6.1. „Ministerija iš [...] [Akreditavimo tarnybos] 2017-09-05 prašymą Nr. D2-5628-(1.20) [...] gavo 2017-09-05 (Ministerijos reg. Nr. 9-18312).

6.2. „Akreditavimo tarnybos 2017-09-05 pateiktas prašymas ir dokumentai buvo nagrinėjami iš esmės. Pateikti dokumentai buvo vertinami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“ (toliau – Patikrinimo tvarka). Vertinant dokumentus akivaizdžiai trūko duomenų, įrodančių [...] veiklos trūkumus ar veiksmus, galėjusius lemti ar lėmusius žalą ar pavojų [...] sveikatai, arba klaidingas (netinkamas) išvadas (Patikrinimo tvarkos 5.1.1–5.1.2 papunkčiai).“

6.3. „Ministerija, įvertinusi dokumentus, nerado duomenų, įrodančių [...] sveikatai padarytos žalos, todėl papildomos informacijos kreipėsi į VŠĮ Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotį (toliau – GMP stotis). GMP stotis pateikė papildomą informaciją, kurios

Akreditavimo tarnybos pateiktuose dokumentuose bei Pareiškėjos skunduose nebuvo. Ministerija, iš GMP stoties gavusi papildomą informaciją ir atkreipdama dėmesį į duomenų trūkumą, 2017-12-29 raštu Nr. (10.4.1-302)-10-10422 pakartotinai kreipėsi į Akreditavimo tarnybą, pažymėdama, kad 2017-06-22 Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės patikrinimo Nr. T3-68/2017 Ataskaitoje Nr. D17-148-(1.27) ir Akreditavimo tarnybos direktoriaus 2017-06-26 įsakyme Nr. T4-167 (1-34) [...] nėra duomenų ir padarytos išvados (-ų) apie konstatuotą specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento [...] sveikatai, taip pat nėra rekomendacijos patikrinti specialisto [...] profesinę kompetenciją. Todėl buvo paprašyta papildomos informacijos (minėti Patikrinimo tvarkos 5.1.1–5.1.2 papunkčiuose nurodyti reikalavimai):

1) atvejo tyrimo (nagrinėjimo) pažymą, aktą ar kitą dokumentą su išvada apie konstatuotą specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, su rekomendacija patikrinti specialisto profesinę kompetenciją;

2) paciento, kurio sveikatai buvo sukeltas pavojus ar padaryta žala, medicinos dokumentų kopijas arba išrašus dėl konkretaus atvejo, kitus dokumentus, patvirtinančius specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai;

3) informaciją, ar Akreditavimo tarnyba reikalavo iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistę [...], jeigu buvo nustatyti šios specialistės profesinės veiklos trūkumai, galėję lemti ar lėmę žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialistės [...] kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų (Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo (toliau – SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p.).

Ministerijai liko neaišku, kokių teisiniu pagrindu vadovaujantis Akreditavimo tarnyba kreipėsi į Ministeriją patikrinti [...] profesinę kompetenciją.“

6.4. „Akreditavimo tarnyba 2018-01-08 raštu Nr. D2-142-(1.20) pateikė tuos pačius dokumentus, kurie buvo pateikti kartu su Akreditavimo tarnybos 2017-09-05 prašymu Nr. D2-5628-(1.20) [...]. 2017-12-29 raštu prašytų papildomų dokumentų: atvejo tyrimo (nagrinėjimo) pažymos, akto ar kito dokumento su išvada apie konstatuotą specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, su rekomendacija patikrinti specialisto profesinę kompetenciją, o taip pat paciento [...], kurio sveikatai buvo sukeltas pavojus ar padaryta žala, medicinos dokumentų kopijų arba išrašų dėl konkretaus atvejo, kitų dokumentų, patvirtinančių specialisto [...] veiklą, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, Akreditavimo tarnyba nepateikė. Akreditavimo tarnyba, atsakydama į 3 klausimą, paaiškino, kad iš GMP stoties vadovybės nereikalavo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistę [...] nuo pacientams asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo (SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p.).“

6.5. „Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 49 str. 2 d. apibrėžia, jog darbdavys raštu nušalina darbuotoją nuo darbo, neleisdamas jam dirbti ir nemokėdamas darbo užmokesčio, pagal pareigūnų arba organų, kuriems įstatymai suteikia nušalinimo teisę, rašytinį reikalavimą iki trijų mėnesių. Jame turi būti nurodyta, kuriam laikui darbuotojas nušalinamas, nušalinimo priežastis ir teisinis pagrindas. Įstaigos administracijos vadovui yra privalomas pareigūno reikalavimas nušalinti sveikatos priežiūros specialistą vadovaujantis SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p. nuostata. DK 49 str. 7 d. nustato, kad ginčai dėl nušalinimo pagrįstumo ir žalos atlyginimo nagrinėjami darbo ginčams dėl teisės nagrinėti nustatyta tvarka. Darbo santykių dalyvis, kuris mano, kad kitas darbo teisės subjektas pažeidė teises dėl darbo normų ar abipusių susitarimų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, į darbo ginčų komisiją su prašymu išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės privalo kreiptis per tris mėnesius, o neteisėto nušalinimo, per vieną mėnesį nuo tada, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie jo teisių pažeidimą (DK 220 str. 1 d.). Atsižvelgiant į nurodytas DK nuostatas, [...] sistemiškai teisės aktuose turėtų būti aiškiai nustatyta, kad Patikrinimo tvarka nustatytos procedūros turėtų būti taikomos tik tuo atveju, kai esant faktiniam pagrindui (realioms aplinkybėms) valstybės institucijų vadovai ar jų paskirti pareigūnai, vadovaudamiesi jau minėta SPIĮ nuostata, naudodamiesi jiems

suteikta teise nedelsiant pareikalauja iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistą ir patikrinti jo profesinę kompetenciją, tais atvejais, jeigu buvo nustatyti šių specialistų profesinės veiklos trūkumai, galėję lemti ar lėmę žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų, arba specialistas dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų. Ministerijos nuomone, pagrindui, kai buvo nustatytas ir konstatuotas sveikatos priežiūros specialisto profesinės veiklos trūkumas, galėjęs lemti ar lėmęs žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialisto kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų, tik įvykdžius SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p. nurodytą veiksma (nurodžius specialistą nušalinti nuo darbo pareigų vykdymo), vienas iš subjektų, nurodytų Patikrinimo tvarkos 4 punkte, gali pateikti raštu reikalavimą įvertinti specialisto profesinę kompetenciją. Paminėtina, kad Patikrinimo tvarkos priėmimo įsakymo preambulėje yra nurodyta, kad ji priimta vadovaujantis būtent SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p. nuostata.“

6.6. „Ministerija, pakartotinai išnagrinėjusi Akreditavimo tarnybos pateiktus dokumentus, susijusius su [...] teiktomis paslaugomis, ir gautą informaciją, kad iš GMP stoties vadovybės nebuvo pareikalauta ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistę [...] nuo pacientams asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, vadovaudamasi Patikrinimo tvarkos 10.1 punktu prašymą patikrinti [...] profesinę kompetenciją laikė nepriimtu ir toliau nenagrinėjo.“

6.7. „[...] vadovaujantis Patikrinimo tvarka, Ministerija pradėjusi profesinės kompetencijos vertinimo procedūrą (sveikatos apsaugos ministrui įsakymu sudarius komisiją – Patikrinimo tvarkos 10.2 p.) neteikia reikalavimo įstaigai dėl vertinamo specialisto nušalinimo, nes tokia teisė Patikrinimo tvarkoje nenumatyta [...], o prašomas įvertinti specialistas jau turėjo būti nušalintas nuo pareigų vykdymo (SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p.). Pažymėtina, jog Patikrinimo tvarka vykdomas vertinimas gali būti atliekamas tik išimtiniais atvejais, kai specialistas savo veika sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai (Patikrinimo tvarkos 4.1.1 p.), ar specialistas dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų (Patikrinimo tvarkos 4.1.2 p.), todėl laikytina, jog visais kitais atvejais (dauguma visų ginčų dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo), kai kyla ginčai tarp pacientų ir gydymo įstaigų, taikytinas Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo V skyriuje („Ginčų sprendimas ir žalos atlyginimas“) nustatytas teisinis reguliavimas ir procedūros.“

6.8. „Akreditavimo tarnybai buvo nurodytos aiškios priežastys, dėl kurių buvo nuspręsta prašymą patikrinti [...] profesinę kompetenciją laikyti nepriimtu ir toliau jo nenagrinėti – Ministerijos 2017-12-29 raštas Nr. (10.4.1-302) 10-10422 ir Ministerijos 2018-01-24 raštas Nr. (10.4.1-302)10-628.“

6.9. „Pareiškėjos 2017-12-11 skundas Ministerijoje buvo registruotas 2017-12-15 (reg. Nr. 5-3391). Kadangi Akreditavo tarnybos 2017-09-05 raštu Nr. D2-5628-(1.20) [...] gauti dokumentai ir Ministerijos prašymu negauta papildomų duomenų, įrodančių [...] slaugytojos profesinės veiklos trūkumų, galėjusių lemti ar lėmusių žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialisto kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų, arba specialistas dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų, į Pareiškėjos 2017-12-11 skundą [...] Ministerija pateikė atsakymą.“

6.10. „Su Pareiškėja ne kartą buvo kalbėta telefonu, aiškintos aplinkybės, kurios galėjo lemti staigią mirtį, tačiau [Pareiškėja] buvo kategoriška ir turėjo pastabų GMP stoties administracijai dėl darbo organizavimo, todėl buvo patarta kreiptis į šios įstaigos vadovą. Papildomai paminėtina, jog, kaip matyti iš Pareiškėjos 2017-12-11 skundo Ministerijoje gavimo žymos (registruotas 2017-12-15), vertinant tai, jog minėtu laikotarpiu buvo valstybinių švenčių laikotarpis (Šv. Kalėdos ir Naujieji metai), manytina, kad Ministerija pateikdama atsakymą Pareiškėjai per ilgai

nedelsė (t. y., jeigu ir buvo pažeistas 20 d. d. terminas, tai neženkliai), be to, kaip pirmiau minėta, su Pareiškėja Ministerijos darbuotojai aktyviai bendravo telefonu.“

6.11. „Pareiškėjos 2018-02-12 skundas pagal rezoliuciją 2018-02-19 raštu Nr. (1.1.36-11) 4-640 buvo pasiūstas nagrinėti Akreditavimo tarnybai.“

6.12. „Akreditavimo tarnybos 2018-02-21 raštą Nr. D2-1411-(1.11) „Dėl rezoliucijos“ Ministerija gavo 2018-02-21 (SAM reg. Nr. 9-3631).“

6.13. „Ministerijoje Pareiškėjos skundas buvo nagrinėjamas iš esmės, tačiau šiame skunde nebuvo nurodyta naujų faktų ir dokumentų, kurių pagrindu galima būtų konstatuoti, jog slaugytojos [...] veiksmai vertintini kaip šio specialisto padaryta viena ar daugiau praktikos klaida ar grubi praktikos klaida Patikrinimo tvarkos 10.2 papunkčio atžvilgiu, todėl nebuvo pradėta slaugytojos [...] profesinės kompetencijos vertinimo procedūra.“

6.14. „Ministerija el. paštu kreipėsi į GMP stoties administraciją dėl informacijos patikslinimo, ar minėta slaugytoja [...] tęsia darbo santykius GMP stotyje. El. paštu buvo gautas el. atsakymas, kad toliau dirba šioje darbovietėje. Apie tai Pareiškėja buvo informuota telefonu. Pareiškėja nepatenkinta GMP stoties darbo organizavimu.“

6.15. „Nebuvo prašyta pratęsti Pareiškėjos [2018-02-12] kreipimosi nagrinėjimo [Ministerijoje] klausimo.“

6.16. „Ministerija 2018-08-28 raštu Nr. (1.1.36-302) 4-3355 [...] Akreditavimo tarnybą informavo, kad papildomai pateiktuose dokumentuose, susijusiuose su [...] teiktomis paslaugomis, dokumentuose nerado informacijos, ar buvo taikytos slaugytojai [...] SPIĮ 53 str. 1 dalies 5 punkto ir šio straipsnio 2 dalies nuostatos, t. y., ar Akreditavimo tarnyba GMP stoties vadovui teikė reikalavimą ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti slaugytoją nuo pareigų tuo metu, kaip numato SPIĮ.“

6.17. „Ministerija 2018-01-24 raštu Nr. (10.1.1-302)-10-628 kreipėsi į Akreditavimo tarnybą (kopija VšĮ Alytaus raj. savivaldybės GMT stoties direktoriui) ir, atsižvelgdama į pateiktus duomenis ir turimus dokumentus, informavo, jog, vadovaujantis Patikrinimo tvarkos 10.1 papunkčiu, Akreditavimo tarnybos prašymas patikrinti [...] profesinę kompetenciją laikytinas nepriimtu ir toliau nebus nagrinėjamas.“

6.18. „Ministerija, atsižvelgdama į [nurodytą] SPIĮ 53 str. 1 d. 5 p. nuostatą, laiko, jog Patikrinimo tvarka nustatytos procedūros (profesinės kompetencijos patikrinimas) turėtų būti taikomos tik tuo atveju, kai esant faktiniam pagrindui (realioms aplinkybėms) valstybės institucijų vadovai ar jų paskirti pareigūnai, vadovaudamiesi minėto SPIĮ nuostatomis, naudodamiesi jiems suteikta teise nedelsiant pareikalauja iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistus ir patikrinti jų profesinę kompetenciją, tais atvejais, jeigu buvo nustatyti šių specialistų profesinės veiklos trūkumai, galėję lemti ar lėmė žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų, arba šie specialistai dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų. Tik įvykdžius SPIĮ nurodytus veiksmus, vienas iš subjektų, nurodytų Patikrinimo tvarkos 4 punkte, gali pateikti raštu reikalavimą įvertinti specialisto profesinę kompetenciją.“

6.19. „[...] Paminėtina ir tai, kad specialisto kompetencijos patikrinimo vykdymas praėjus po įvykio daugiau nei 1 metams laikytinas prieštaringu ir nelogišku, nes, jeigu specialisto veika galimai sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, tai toks įvykis turi būti tiriamas nedelsiant (tai parodo ir nušalinimo nuo pareigų instituto tikslumą).“

6.20. „[...] Papildomai informuojame, kad GMP stotis papildomai pateikė informaciją apie 2017-05-16 d. sprendimą Nr. 56-54 [...]. Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija (toliau – PŽK), išnaginėjusi [...] skundą ir remdamasi išdėstytais faktais, nusprendė: 1. Žala, teikiant skundžiamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, Pareiškėjos vyrui VšĮ Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties, nebuvo padaryta. 2. Pareiškėjos prašymo atlyginti turtinę ir neturtinę žalą netenkinti. Taip pat [...] skunde pateiktus dokumentus vertino

LSMU ligoninės Kauno klinikų Anesteziologijos klinikos vadovas gyd. anesteziologas reanimatologas [...]. Jo išvadose konstatuota, kad [...] pagalba buvo teikta laiku ir tinkamai, o [įvykus] ūmiam kraujotakos išnykimui / širdies sustojimui, kiti veiksmai negalėjo išgelbėti pacientui gyvybės.“

6.21. „Papildomai informuojame, kad [Pareiškėja] 2018-09-24 d. buvo atvykusi į [Lietuvos Respublikos Vyriausybės] gyventojų priimamąjį.“

6.22. Akreditavimo tarnybos 2017-09-05 rašte Nr. D2-5628-(1.20.), adresuotame Ministerijai (kopija), be kita ko, nurodyta:

6.22.1. „[...] Akreditavimo tarnyba Pareiškėjos 2017-02-14 skundo pagrindu atliko VšĮ Alytaus greitosios medicinos pagalbos stoties 2016-10-11 pacientui [...] teiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės patikrinimą (toliau – Patikrinimas). Patikrinimo metu, vertinant pacientui [...] VšĮ Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties [...] teiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę, buvo kreiptasi į Akreditavimo tarnybos medicinos specialistą konsultantą dėl paciento klinikinio atvejo įvertinimo skunde nurodytais pagrindais, kurio išvadomis vadovautasi nustatant teisės aktų ir įstaigos vidaus dokumentų reikalavimų pažeidimus“;

6.22.2. „Akreditavimo tarnyba pakartotinai gavo Pareiškėjos 2017-07-14 skundą, pateiktą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai ir 2017-07-26 persiūtą raštu Nr. (1.1.36-302)-4-2832 [...] ir 2017-07-17 skundą, pateiktą Lietuvos Respublikos Prezidentei ir persiūtą 2017-07-31 raštu Nr. (1.136-1 1)4-2894 „Dėl laiško persiuntimo“;

6.22.3. „Atsižvelgdami į Pareiškėjos 2017-07-14 ir 2017-07-17 skundus, dar kartą įvertinome bendrosios praktikos slaugytojos [...] veiksmus ir siekdami, kad dėl šio atvejo būtų išsamiai išnagrinėti visi klausimai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002-01-28 įsakymu Nr. 58 „Dėl sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“, patvirtintos Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos 5 p., teikiame privalomus dokumentus ir prašome įvertinti VšĮ Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties bendrosios praktikos slaugytojos [...] profesinę kompetenciją.“

6.23. Ministerijos 2017-12-29 rašte Nr. (10.4.1-302)-10-10422, adresuotame Akreditavimo tarnybai (kopija), be kita ko, nurodyta:

6.23.1. „[...] Ministerija, įvertinusi Jūsų 2017-09-05 raštu Nr. D2-5628-(1.20) pateiktus duomenis, susijusius su Jūsų prašymu įvertinti [...] profesinę kompetenciją, atsižvelgdama į Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos (toliau – Patikrinimo tvarka) [...] 4.1, 4.1.1, 5, 5.1, 5.1.1, 5¹, 5.4, 9 ir 10.1 punktus ir į tai, jog Jūsų 2017-06-22 dokumente Nr. D17-148-(1.27) (Ataskaita) ir 2017-06-26 dokumente Nr. T4-167 (1.34) (Įsakymas) nėra duomenų ir padarytos išvados (-ų) apie konstatuotą specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, taip pat nėra rekomendacijos patikrinti specialisto [...] profesinę kompetenciją, prašome Jūsų pateikti:

1) atvejo tyrimo (nagrinėjimo) pažymą, aktą ar kitą dokumentą su išvada apie konstatuotą specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, su rekomendacija patikrinti specialisto profesinę kompetenciją;

2) paciento, kurio sveikatai buvo sukeltas pavojus ar padaryta žala, medicinos dokumentų kopijas arba išrašus dėl konkretaus atvejo, kitus dokumentus, patvirtinančius specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai;

3) informaciją, ar Jūsų tarnyba reikalavo iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistę [...], jeigu buvo nustatyti šios specialistės profesinės veiklos trūkumai, galėję lemti ar lėmę žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialistės [...] kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų [...];“

6.23.2. „Dokumentus prašome pateikti Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išteklių priežiūros ir inovacijų valdymo departamento Sveikatos priežiūros žmogiškųjų išteklių valdymo skyriaus vyriausiajai specialistei [...]“

6.24. Akreditavimo tarnybos 2018-01-08 rašte Nr. D2-142-(1.20.), adresuotame Ministerijai (kopija), be kita ko, nurodyta:

6.24.1. „[...] Informuojame, kad Akreditavimo tarnyba 2017-09-05 raštu Nr. D2-5628-(1.20.) [...] Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pateikė ir Jūsų prašomus dokumentus: Akreditavimo tarnybos Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės patikrinimo Nr. T3-68/2017 2017-06-22 ataskaitą Nr. D1-148-(1.27.), Akreditavimo tarnybos medicinos specialisto konsultanto 2017-05-12 išvadą dėl paciento [...] klinikinio atvejo (atvejo tyrimo (nagrinėjimo) išvadą apie konstatuotą specialisto [...] veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai), Valstybinės teismo medicinos tarnybos Alytaus poskyrio 2016-10-12 specialisto išvadą Nr. M 320/2016(06), Akreditavimo tarnybos prašymą patikrinti specialisto profesinę kompetenciją“;

6.24.2. „Taip pat informuojame, kad Akreditavimo tarnyba iš VšĮ Alytaus greitosios medicinos pagalbos stoties vadovybės nereikalavo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistę [...] nuo pacientams asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo“;

6.24.3. „Dar kartą siunčiame Sveikatos apsaugos ministerijai Akreditavimo tarnybos 2017-09-05 rašto Nr. D2-5628-(1.20.) [...] su priedais kopijas.“

6.25. Ministerijos 2018-01-24 rašte Nr. (10.4.1-302)-10-628, adresuotame Akreditavimo tarnybai ir VšĮ Alytaus rajono savivaldybės Greitosios medicinos stoties direktoriui (kopija), be kita ko, nurodyta:

6.25.1. „Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Ministerija) įvertino Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2018-01-08 raštu Nr. D2-142-(1.20) pateiktus dokumentus ir duomenis, kuriuos Jūsų tarnyba pateikė atsakydama į Ministerijos 2017 m. gruodžio 29 d. raštą Nr. (10.4.1-302)-10-10422“;

6.25.2. „Ministerija, gavusi prašymą vertinti sveikatos specialisto profesinę kompetenciją, vadovaujasi Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“ (toliau – Patikrinimo tvarka). Atsižvelgiant į Jūsų pateiktus duomenis ir dokumentus informuojame, jog, vadovaujantis Patikrinimo tvarkos 10.1 punktu, Jūsų prašymas patikrinti [...] profesinę kompetenciją laikytinas nepriimtu ir toliau nebus nagrinėjamas.“

6.26. Ministerijos 2018-01-22 rašte Nr. (1.1.36-302)-4-280, adresuotame Pareiškėjai (kopija), be kita ko, nurodyta:

6.26.1. „[...] Ministerija, atsakydama į 2017 m. gruodžio 11 d. skundą, informuoja, kad gavo ir išnagrinėjo [Akreditavimo tarnybos] pateiktą prašymą įvertinti VšĮ Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties bendruomenės slaugytojos [...] profesinę kompetenciją“;

6.26.2. „Paaškiname, kad sveikatos specialisto profesinės kompetencijos vertinimas vykdomas vadovaujantis Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“ (toliau – Patikrinimo tvarka). Informuojame, kad, vadovaujantis Patikrinimo tvarkos 10.1 punkto nuostatomis, Akreditavimo tarnybos prašymas patikrinti [...] profesinę kompetenciją laikytinas nepriimtinu ir toliau nebus nagrinėjamas.“

6.27. Ministerijos 2018-02-19 rašte Nr. (1.1.36-11)4-640, adresuotame Akreditavimo tarnybai ir Pareiškėjai (kopija), nurodyta:

„Persiunčiame rezoliucijai vykdyti [Pareiškėjos 2018-02-12] kreipimąsi. Maloniai prašome išnagrinėti ir atsakyti pareiškėjai [...]“

6.28. Akreditavimo tarnybos 2018-02-21 rašte Nr. D2-1411-(1.11.), adresuotame Ministerijai (kopija), be kita ko, nurodyta:

6.28.1. „[...] Akreditavimo tarnyba 2018 m. vasario 19 d. gavo Sveikatos apsaugos ministerijos dokumentų valdymo ir asmenų priėmimo skyriaus 2018 m. vasario 19 d. lydraštį Nr. (1.1.36-11)4-640 „Dėl laiško persiuntimo“, kuriuo buvo pateiktas vykdyti [Pareiškėjos] kreipimasis, įpareigojant jį išnagrinėti ir atsakyti Pareiškėjai, tačiau įvertinus Pareiškėjos [...] 2018 m. vasario 12 d. skundo turinį, akivaizdu, jog skundas adresuotas konkrečiai Sveikatos apsaugos ministerijai, prašant priimti ministerijos kompetencijai priskirtus veiksmus“;

6.28.2. „Pažymėtina, kad Akreditavimo tarnyba 2018 m. vasario 1 d. raštu Nr. D2-917-(1.11.) [...] atsakė Pareiškėjai į jos 2018 m. sausio 25 d. prašymą ir, kaip matyti iš persiųsto laiško turinio, Pareiškėja pretenzijų ir klausimų tarnybai neturi, o į jos 2018 m. vasario 12 d. skunde keliamus klausimus, dėl kokių priežasčių ministerija atsisakė tenkinti Akreditavimo tarnybos reikalavimą patikrinti bendrosios praktikos slaugytojos [...] profesinę kompetenciją bei reikalavimą, visgi, inicijuoti minėtos slaugytojos profesinės kompetencijos patikrinimo procedūrą, gali atsakyti tik pati Sveikatos apsaugos ministerija pagal kompetenciją“;

6.28.3. „Atsižvelgiant į tai, prašome perrašyti 2018 m. vasario 19 d. rezoliuciją, pakeičiant atsakymo Pareiškėjai rengimo vykdytoją į Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos priežiūros žmogiškųjų išteklių valdymo skyrių. Gražiname Sveikatos apsaugos ministerijos dokumentų valdymo ir asmenų priėmimo skyriaus 2018 m. vasario 19 d. lydraštį Nr. (1.1.36-11)4-640 „Dėl laiško persiuntimo“ kartu su priedais.“

7. Iš Akreditavimo tarnybos pateiktų dokumentų (paaiškinimų) nustatyta:

7.1. „[...] kaip numato Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos, patvirtintos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“ (toliau – Tvarka), 4 punktas, reikalavimą patikrinti sveikatos priežiūros specialisto profesinę kompetenciją turi teisę pateikti: a) sveikatos teikiamų paslaugų valstybinę kontrolę atliekančios institucijos, kurioms tokią teisę suteikia Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas (toliau – Įstatymas). Šios institucijos yra išvardintos Įstatymo 52 str., tarp jų ir Akreditavimo tarnyba; b) Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje dirba (ar dirbo) sveikatos priežiūros specialistas, vadovas. Tvarkos 4 punkte yra nustatyti atvejai, kada aukščiau nurodyti subjektai turi teisę kreiptis dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo, Tvarkos 5, 6 ir 8 punktuose nustatyti dokumentai, kuriuos jie turi pateikti kreipdamiesi dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo. Konkrečių terminų, per kiek laiko gali būti inicijuotas sveikatos priežiūros profesinės kompetencijos patikrinimas, teisės aktai neįtvirtina. Tvarkos II skyriuje, 9–22 punktuose nustatyta sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos vertinimo procedūra“.

7.2. „Asmuo, kurio profesinės kompetencijos patikrinimas yra (arba bus) atliekamas, ne visais atvejais turi būti nušalintas nuo pareigų. Tokią poziciją Akreditavimo tarnyba grindžia:

a) teisiniu reglamentavimu: Įstatymo 53 str. 1 dalyje yra nurodytos valstybės institucijų, kontroliuojančių paslaugų teikimą, tarp jų, ir Akreditavimo tarnybos, teisės. Šios dalies 5 punkte viena iš teisių yra „reikalauti iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistus ir patikrinti jų profesinę kompetenciją, jeigu [...]“. Pirmiausia akcentuotina, kad tai yra valstybės institucijų, kontroliuojančių paslaugų teikimą, teisė, o ne pareiga. Antra, tai yra šių institucijų teisė iš įstaigos vadovo reikalauti atlikti tam tikrus veiksmus, t. y., reikalauti, kad įstaigos vadovas nušalintų savo darbuotoją ir inicijuotų jo profesinės kompetencijos patikrinimą. Trečia, Įstatymo 58 str. „Įstaigų veiklą kontroliuojančių valstybės

institucijų teisės“ 1 d. 3 punkte nurodyta teisė „reikalauti, kad būtų patikrinta įstaigos sveikatos priežiūros specialistų profesinė kvalifikacija“. Apie joki šio specialisto nušalinimą šiame punkte, kaip ir visame straipsnyje, nėra kalbama. Ketvirta, Tvarka, kaip jau minėta, detalai reglamentuoja subjektus, kurie gali kreiptis dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos, atvejus, kada jie gali tai padaryti, kokius dokumentus turi pateikti. Tačiau Tvarkoje visai nėra kalbama apie tai, kad asmuo, kurio profesinės kompetencijos patikrinimas yra (arba bus) atliekamas, turi būti nušalintas nuo pareigų. Kitaip tariant, Tvarkoje aptartos visos sąlygos, dokumentai, reikalingi sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos vertinimo procedūrai atlikti, ir apie joki privalomą ar neprivalomą sveikatos priežiūros specialisto nušalinimą Tvarkoje net neužsimenama.

Taigi, sistemiškai aiškinant teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad asmuo, kurio profesinės kompetencijos patikrinimas yra (arba bus) atliekamas, turi (turėjo) būti nušalintas nuo pareigų tik tuo atveju, jei Įstatymo 53 str. 1 dalyje nurodytos valstybės institucijos, kontroliuojančios paslaugų teikimą, tokį reikalavimą pateikė sveikatos priežiūros įstaigos vadovui. Asmens nušalinimas nėra sąlyga pačioms Įstatymo 53 str. 1 dalyje nurodytoms valstybės institucijoms, vadovaujantis Įstatymo ir Tvarkos nuostatomis, kreiptis dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo;

b) aukščiau nurodytas teisinio reglamentavimo aiškinimas ir taikymas yra pagrįstas ir daugiau kaip dešimtmetį taikyta tiek Akreditavimo tarnybos, tiek Sveikatos apsaugos ministerijos teisinio reglamentavimo taikymo praktika, vertinant sveikatos priežiūros specialistų profesinę kompetenciją. Antai, Akreditavimo tarnyba 2016-07-27 raštu Nr. D2-6530-(1.11.) pateikė sveikatos apsaugos ministrui patikrinti gydytojo [...] profesinę kompetenciją. Sveikatos apsaugos ministerija atliko šio gydytojo profesinės kompetencijos vertinimą ir 2016-12-27 raštu Nr. (10.1.4.1-302)10-10764 pateikė šio vertinimo išvadas. Akcentuotina, kad gydytojas [...] nuo savo pareigų nušalintas nebuvo. Taip pat paminėtinas gydytojos [...] atvejis, kuri administraciniam teismui skundė sau nepalankų sveikatos apsaugos ministro sprendimą, paremtą sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos komisijos išvadomis. Minėta gydytoja nušalinta nuo pareigų nei prieš, nei per jos profesinės kompetencijos vertinimą nebuvo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nurodė, kad profesinis kompetencijos vertinimas ir jo išvados yra teisėtos (Administracinė byla Nr. A²-658-05, [...]). Akcentuotina, kad teisinis reglamentavimas nuo 2002 m. nesikeitė.“

7.3. „Atsižvelgiant į tai, [...] asmens (sveikatos priežiūros specialisto) nušalinimas nėra sąlyga Akreditavimo tarnybai, kaip ir kitoms Įstatymo 53 str. 1 dalyje nurodytoms valstybės institucijoms, vadovaujantis Įstatymo ir Tvarkos nuostatomis kreiptis dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo. [...]“

7.4. „Akreditavimo tarnyba mano, kad atliko visus nuo jos priklausančius veiksmus tam, kad būtų patikrinta [...] profesinė kompetencija. Tą iš dalies patvirtina Sveikatos apsaugos ministerijos 2018-08-28 raštas Nr. (1.1.36-302)-4-3355, sprendžiant iš kurio, ministerija vieninteliu trūkumu [laiko] tai, kad Akreditavimo tarnyba, teikdama reikalavimą dėl [...] profesinės kompetencijos patikrinimo, prieš tai iš įstaigos vadovo nepareikalavo jos nušalinti. Akreditavimo tarnyba motyvuotai mano, kad ankstesnė Sveikatos apsaugos ministerijos šių teisės aktų taikymo praktika yra teisinga, pagrįsta ir protinga – reikalavimas iš asmens sveikatos priežiūros įstaigos vadovo nušalinti sveikatos priežiūros specialistą nėra sąlyga Akreditavimo tarnybai kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją dėl šio specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo. [...]“

7.5. Akreditavimo tarnybos 2018-08-31 rašte Nr. D2-7826-(1.20.), adresuotame Ministerijai (kopija), be kita ko, nurodyta:

7.5.1. „[...] Akreditavimo tarnyba) susipažino su Jūsų 2018-08-28 raštu (toliau – Raštas). Rašte nurodoma, kad nėra informacijos, ar Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties vadovui buvo taikytos Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo (toliau – Įstatymas) 53 str. 1 dalies 5 punkto ir šio straipsnio 2 dalies nuostatos, ar šiam vadovui

buvo pateiktas reikalavimas ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti slaugytoją [...] nuo pareigų ir tuo metu, kaip tai numato Įstatymas, atlikti profesinės kompetencijos patikrinimą“;

7.5.2. „Atsakydami į šį klausimą informuojame, kad Įstatymo 53 str. 1 dalyje yra nurodytos valstybės institucijų, kontroliuojančių paslaugų teikimą, tarp jų ir Akreditavimo tarnybos, teisės. Taigi, Akreditavimo tarnyba turi diskreciją pati spręsti, kada šiomis teisėmis naudotis. Tai nėra Akreditavimo tarnybos pareiga ar prievolė taikyti šias nuostatas. Aptariamam atveju nebuvo pasinaudota Įstatymo 53 str. 1 d. 5 punkte nurodyta teise, nes konkreči situacija to nereikalavo“;

7.5.3. „Taip pat akcentuotina, kad Tvarkos apraše, tarp dokumentų (Tvarkos aprašo 5–7 punktai), pateiktinų kreipiantis dėl gydytojo profesinės kompetencijos patikrinimo, nėra nurodyta, jog reikia pateikti informaciją, ar buvo taikytos Įstatymo 53 str. 1 dalies 5 punkto ir šio straipsnio 2 dalies nuostatos. Todėl nėra jokio pagrindo reikalauti tokios informacijos ir taikyti Tvarkos 10.1 papunkčio“;

7.5.4. „Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, prašome vadovautis Tvarkos aprašo nuostatomis ir nereikalauti iš Akreditavimo tarnybos Tvarkos apraše nenumatytos informacijos.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

8.1. **Įstatymai:**

8.1.1. *Konstitucijoje* nustatyta:

29 *straipsnis* – „Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. [...]“

53 *straipsnio 1 dalis* – „Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką.“

8.1.2. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

2 *straipsnio 1 dalis* – „*Biurokratizmas* – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.“

12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

8.1.3. *Sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme* nustatyta:

52 *straipsnis* – „Įstaigų, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formą, teikiamų paslaugų valstybinę kontrolę atlieka: 1) sveikatos apsaugos ministro paskirti pareigūnai; 2) Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba – asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, kokybės ir medicinos priemonių valstybinę priežiūrą; [...]“

53 *straipsnio 1 dalis* – „Valstybės institucijų, nurodytų šio įstatymo 52 straipsnyje, vadovai ar jų paskirti pareigūnai (toliau – pareigūnai) turi teisę: [...] 5) reikalauti iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistus ir patikrinti jų profesinę kompetenciją, jeigu buvo nustatyti šių specialistų profesinės veiklos trūkumai, galėję lemti ar lėmę žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų, arba šie specialistai dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų. Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras. Nušalinimo nuo darbo laikotarpiu sveikatos priežiūros

specialistui darbo užmokesčio mokėjimas sustabdomas; 6) įstatymų nustatyta tvarka patraukti įstaigos darbuotojus atsakomybėn už sveikatinimo įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus; [...].“

58 straipsnio 1 dalis – „Šiame įstatyme nurodytos įstaigų veiklą kontroliuojančios valstybės institucijos pagal kompetenciją turi teisę: [...] 2) įstatymų nustatyta tvarka skirti įstaigos vadovams ir darbuotojams administracines nuobaudas; 3) reikalauti, kad būtų patikrinta įstaigos sveikatos priežiūros specialistų profesinė kvalifikacija; [...].“

59 straipsnio 3 dalis – „Sprendimas dėl įstaigų kontrolės priemonių taikymo, išskyrus šio įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 2 punkte ir 58 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytus atvejus, privalo būti priimtas per tris mėnesius nuo pažeidimo nustatymo dienos. Už pažeidimus, nuo kurių padarymo dienos praėjo daugiau kaip treji metai, kontrolės priemonės negali būti taikomos.“

8.1.4. *Viešojo administravimo įstatyme* nustatyta:

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

8 straipsnio 1 dalis – „Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės (licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimas, laikinas uždraudimas verstis tam tikra veikla ar teikti paslaugas, bauda ir kt.) turi būti motyvuotos.“

14 straipsnio 8 dalis – „Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. [...].“

8.1.5. *Teisėkūros pagrindų įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 2 dalis – „Teisėkūroje vadovujamasi šiais principais: [...] 6) aiškumo, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas; 7) sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliotų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“

8.1.6. *Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme* nustatyta:

3 straipsnis – „1. Pacientas turi teisę į kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. 2. Kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų rodiklius ir jų turinio reikalavimus nustato sveikatos apsaugos ministras. [...].“

8.1.7. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme* nustatyta:

4 straipsnio 1 dalis – „Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus.“

8.2. **Vyriausybės teisės aktai:**

8.2.1. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose *Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* reglamentuojama:

25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. [...].“

26 *punktas* – „Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 25 punkte nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą, institucija per 2 darbo dienas nuo institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens tokio sprendimo priėmimo dienos išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis.“

35 *punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...]“

8.2.2. Vyriausybės 1998-07-24 nutarimu Nr. 926 (Vyriausybės 2010-10-13 nutarimo Nr. 1443 redakcija) patvirtintuose *Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatuose* reglamentuojama:

9 *punktas* – „Svarbiausi Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos tikslai yra: 9.1. formuoti valstybės politiką asmens sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...]“

10 *punktas* – „Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: 10.1. asmens sveikatos priežiūros srityje: 10.1.1. rengia asmens sveikatos priežiūros srities Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus; [...]“

8.2.3. Sveikatos apsaugos ministro 2002-01-28 įsakymu Nr. 58 patvirtintoje *Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkoje* reglamentuojama:

1 *punktas* – „Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka (toliau – tvarka) skirta įvertinti sveikatos priežiūros specialisto profesinę kompetenciją: ar ji atitinka (neatitinka) įgytos ir/ar licencijoje nurodytos specialybės reikalavimus, ar specialisto profesinės veiklos trūkumai negali būti (gali būti) vertinami kaip praktikos klaida arba dažnai pasikartojančios praktikos klaidos, ar specialistas dėl sveikatos būklės negali (gali) atlikti savo pareigų, jei tyrimo metu buvo nustatyta: 1.1. specialisto veiklos trūkumų ar veiksmų, galėjusių lemti ar lėmusių žalą ar pavojų pacientų sveikatai arba klaidingas (netinkamas) išvadas, 1.2. kad specialistas dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų.“

2 *punktas* – „Šioje tvarkoje vartojamos sąvokos: [...] 2.2. profesinė kompetencija – specialisto funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą (užsiimti praktika pagal licencijoje (sertifikate), jei ši veikla licencijuojama (sertifikuojama), ar profesinės kvalifikacijos įgijimo dokumente nurodytą specialybę), turėti tos specialybės profesinei veiklai būtinų teorinių žinių, praktinių įgūdžių, patirties; [...]“

4 *punktas* – „Reikalavimą patikrinti specialisto profesinę kompetenciją turi teisę pateikti šios institucijos: 4.1. įstaigos teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų valstybinę kontrolę atliekančios institucijos, kurioms tokią teisę suteikia Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas, jeigu jos nustatė: 4.1.1. kad specialisto veika sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai; 4.1.2. kad specialistas dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų; [...]“

5 *punktas* – „Viena iš institucijų, nurodytų šios tvarkos 4 punkte, teikdama raštu reikalavimą įvertinti specialisto profesinę kompetenciją, vadovaudamasi tvarkos 1.1 punktu, kartu su reikalavimu privalo pateikti šiuos dokumentus: 5.1. atvejo tyrimo (nagrinėjimo) pažymą, aktą ar kitą dokumentą su viena iš išvadų: 5.1.1. apie konstatuotą specialisto veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, su rekomendacija patikrinti specialisto profesinę kompetenciją; 5.1.2. specialistas dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų; 5.2. atvejo, kurio metu nustatyta

specialisto veika, sukėlusį pavojų ar padariusį žalą paciento sveikatai, aprašymą chronologine seka, pasirašytą sveikatos priežiūros įstaigos vadovo. Jei pacientui buvo teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos keliose sveikatos priežiūros įstaigose, tokius aprašymus turi pateikti kiekviena įstaiga; 5.3. patalogoanatominės, ligonio mirties priežasčių vertinimo, perinatalinių mirčių, klinikinės ar kitos konferencijos, kurios metu buvo nagrinėjamas paciento mirties ar ligos atvejis, jei paciento sveikatai buvo sukeltas pavojus ar padaryta žala, protokolą su išvadomis (jei tokia konferencija įvyko); 5.4. paciento, kurio sveikatai buvo sukeltas pavojus ar padaryta žala, medicinos dokumentų kopijas arba išrašus dėl konkretaus atvejo, kitus dokumentus, patvirtinančius specialisto veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai; 5.5. specialisto, kurio profesinę kompetenciją reikalaujama patikrinti, dokumentus: 5.5.1. diplomo kopiją, jei licencija neprivaloma; 5.5.2. specialybės profesinės kvalifikacijos įgijimą patvirtinančio dokumento (diplomo, rezidentūros, specializacijos, ordinatūros, internatūros ar kito valstybės pripažįstamo kvalifikacijos pažymėjimo) kopiją, jei licencija neprivaloma; 5.5.3. specialisto licencijos verstis atitinkamos veiklos praktika, jei teisės aktų nustatyta tvarka specialistui ji yra privaloma, kopiją; 5.5.4. asmens medicininės knygelės (forma 048/a), privalomojo sveikatos patikrinimo pažymos (forma 047/a) ar kito dokumento apie specialisto sveikatos būklę kopiją; 5.5.5. charakteristiką, pasirašytą įstaigos, kurioje įvyko tiriamas atvejis, vadovo; 5.5.6. darbo stažą pagal specialybę patvirtinantį dokumentą; 5.5.7. paaiškinimus dėl tiriamo atvejo raštu arba raštišką atsisakymą teikti paaiškinimus.“

6 punktas – „Viena iš institucijų, nurodytų šios tvarkos 4 punkte, teikdama raštu reikalavimą įvertinti specialisto profesinę kompetenciją, vadovaudamasi tvarkos 1.2 punktu, kartu su reikalavimu privalo pateikti dokumentus, nurodytus šios tvarkos 5.1.2, 5.5 punktuose.“

9 punktas – „Šios tvarkos 4 punkte nurodytos institucijos raštu teikia reikalavimą sveikatos apsaugos ministrui dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo ir 5 arba 6 punkte nurodytus dokumentus, kurie registruojami Sveikatos apsaugos ministerijos kanceliarijoje.“

10 punktas – „Sveikatos apsaugos ministras, gavęs reikalavimą patikrinti specialisto profesinę kompetenciją, paveda Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos priežiūros išteklių valdymo skyriui įvertinti, ar reikalavimas ir kartu pateikiami dokumentai atitinka 4 ir 5 arba 6 punkte nurodytus reikalavimus, ir pateikti atitinkamą teikimą ministrui: 10.1. jeigu dokumentai neatitinka šios tvarkos 4 ir 5 arba 6 punktuose nurodytų reikalavimų, parengiamas informacinis raštas reikalavimą pateikusiai institucijai apie trūkumus ir nustatomas terminas jiems pašalinti. Jeigu per nustatytą terminą trūkumai nepašalinami, reikalavimas patikrinti specialisto profesinę kompetenciją laikomas nepriimtu ir nenagrinėjamas; 10.2. jeigu pateikti dokumentai atitinka šios tvarkos 4 ir 5 punktuose nurodytus reikalavimus, sveikatos apsaugos ministras įsakymu sudaro komisiją ir paveda jai per dvidešimt darbo dienų: 10.2.1. išnagrinėti ir padaryti išvadą, ar asmens profesinė kompetencija (teorinės žinios ir praktiniai įgūdžiai) atitinka įgytos ir / ar licencijoje nurodytos profesinės kvalifikacijos reikalavimus; [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

9.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau vadinama ir – Konstitucinis Teismas) savo 2001-07-12 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs, jog:

„[...] Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas yra universalus, juo grindžiama visa teisės sistema ir pati Lietuvos Respublikos Konstitucija. Teisinės valstybės principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose ir yra aiškintinas neatsiejamai nuo Konstitucijos preambulėje skelbiamo atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės siekio. Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios bei kitos valstybės

institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią juridinę galią ir kad įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją (Konstitucinio Teismo 2000 m. vasario 23 d. nutarimas). [...].

Vienas iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra teisinio saugumo principas. Jis reiškia valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus interesus bei teisėtus lūkesčius. Principo paskirtis – laiduoti asmens pasitikėjimą savo valstybe ir teise. [...].“;

9.2. 2003-12-30 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs, jog:

„[...] Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad tai yra formalios asmenų lygybės principas. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio turinį Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad šio principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant. Šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai. Visų asmenų lygybės principas reiškia ir tai, kad atitinkamos rūšies santykių subjektams – visiems vienodais požymiais pasižymintiems asmenims (jų grupėms) turi būti taikomas tas pats įstatymas ar kitas teisės aktas – tas pats vienodas, visiems tos kategorijos subjektams bendras, lygus matas. Vienodai turi būti taikomos tiek materialiosios, tiek proceso teisės normos. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeidžiamas, jei tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. nutarimas). [...]“

9.3. 2004-12-13 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs, jog:

„[...] Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*); [...]“

9.4. 2006-01-16 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs, jog:

„[...] [...] atkreiptinas dėmesys į tai, kad BPK 409 straipsnio 1 dalies (2003 m. birželio 19 d. redakcija) formuluotė „baudžiamąjį procesą <...> turi teisę pradėti ir prokuroras“ ir šio straipsnio 2 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija) formuluotė „prokuroras taip pat turi teisę“ teisės požiūriu nėra nepriekaištingos ir yra taisytinės, nes prokurorų, kaip valstybės pareigūnų, įgaliojimai teisės aktuose negali būti apibūdinami kaip jų subjektinė teisė, kurią jie gali įgyvendinti savo nuožiūra, t. y. tokia teisė, kuria jie gali pasinaudoti arba nepasinaudoti. Tokie įgaliojimai – tai ir pareigos, kurias prokurorai (kiti valstybės pareigūnai) ne tik gali, bet ir privalo įgyvendinti, jeigu yra įstatymuose nustatytos sąlygos. [...] Pažymėtina ir tai, kad taisyklė, jog valstybės pareigūnų įgaliojimai teisės

aktuose negali būti apibūdinami kaip jų subjektinė teisė, kurią jie gali įgyvendinti savo nuožiūra, *mutatis mutandis* taikytina ne tik prokurorams, bet ir kitiems valstybės pareigūnams, *inter alia* teisėjams, taip pat savivaldybių pareigūnams, viešosios valdžios institucijoms. [...].“

9.5. 2013-05-16 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs, jog:

„[...]. Sveikatos priežiūros įstaigų veikla susijusi su vienos svarbiausių prigimtinių žmogaus teisių įgyvendinimu, todėl ji turi būti valstybės reguliuojama ir prižiūrima. Pagal Konstituciją valstybė privalo ūkinę veiklą šioje srityje reguliuoti taip, kad, nepaneigdamą konstitucinių vertybių, kuriomis grindžiamas tautos ūkis, – privačios nuosavybės teisės, asmens ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos, – užtikrintų deramą savo konstitucinės funkcijos rūpintis žmonių sveikata vykdymą ir tinkamą prigimtinių žmogaus teisės į kuo geresnę sveikatą ir teisės į sveikatos priežiūrą įgyvendinimą. [...], vykdydamos šią konstitucinę funkciją valstybės sveikatos politiką formuojančios ir įgyvendinančios valstybės institucijos turi pareigą užtikrinti, kad valstybėje nuolat veiktų pakankamas tinklas tinkamai paskirstytų įvairias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, tarp jų – Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalyje *expressis verbis* nurodytų valstybinių gydymo įstaigų. Valstybė taip pat privalo prižiūrėti visų sveikatos priežiūros įstaigų veiklą ir kontroliuoti jų teikiamų paslaugų kokybę. [...].“

10. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama ir – LVAT) praktika

10.1. 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...]. Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“;

10.2. 2003-12-05 nutartyje (administracinė byla Nr. A7-1235-2003), be kita ko, nurodyta:

„[...]. Aiškindamas aprašymo 33 p. nuostatą dėl teisės atlikti ikiteisminį tyrimą, teismas padarė išvadą, jog negalima šios teisės aiškinti kaip pareigūno teisę pasirinkti atlikti ar neatlikti ikiteisminį tyrimą. Atsižvelgdamas į 31 p. numatytą pareigą vykdyti komisariato vadovų nurodymus ir išvelgdamas sisteminius 31 p. bei 33 p. nuostatų ryšius, teismas konstatavo, kad pareigūno teisė vykdyti ikiteisminį tyrimą kartu suponuoja pareigą tokį tyrimą atlikti, jei yra duotas pagal pavaldumą kompetentingo pareigūno atitinkamas nurodymas. Konstatuota, kad nuostata „turi teisę vykdyti“ yra skirta iš esmės tretiesiems asmenims, t. y., asmenims, kurių atžvilgiu vykdomas

ikiteisminis tyrimas, ar asmenims, turintiems įgalinimus tikrinti ir kontroliuoti ikiteisminį tyrimą. [...]“;

10.3. 2015-12-21 sprendime (administracinė byla Nr. 3-66-3-00044-2014-3), be kita ko, nurodyta:

„[...] Tokioje visai visuomenei ir kiekvienam asmeniui itin svarbioje srityje, kaip sveikatos priežiūra, teisinio reguliavimo, teisinės technikos trūkumai vertintini, kaip esminis teisėkūros reikalavimų paneigimas. Sveikatos apsaugos ministerija, priimdama teisės aktą, turi rasti būdų, kaip apibrėžti ir tarpusavyje bei su kitais teisės aktais suderinti konkrečias teisinio reguliavimo nuostatas taip, kad *inter alia* sisteminiu požiūriu jos būtų aiškios ir nuoseklios. Priešingu atveju nebūtų sudaromos prielaidos efektyviai įgyvendinti asmens teisę į tinkamas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat veikti veiksmingai ir aiškiai sveikatos priežiūros sistemai. [...]“;

10.4. 2013-10-08 sprendime (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-940/2013), be kita ko, nurodyta:

„[...] Atsakovas, nepriimdamas administracinio sprendimo pažeidė teisės aktų reikalavimus, kuriais viešojo administravimo subjektui nustatomi procedūriniai terminai sprendimo priėmimui, tokie terminai yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtęsimas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją. Minėtų terminų pažeidimas nedaro administracinio sprendimo negaliojančiu ar neatleidžia viešojo administravimo subjektą nuo pareigos priimti administracinį sprendimą, tačiau sprendimo nepriėmimo atveju, suinteresuotam asmeniui suteikia teisę kreiptis į teismą su skundu dėl viešojo administravimo subjekto vilkinimo priimant administracinį sprendimą, [...] [...]“;

10.5. 2013-06-13 sprendime (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-940/2013), be kita ko, nurodyta:

„[...] Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatos įpareigoja viešojo administravimo subjektus priimtame administraciniame sprendime nurodyti pagrindinius faktus, argumentus ir įrodymus, pateikti teisinį pagrindą, motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Be to, ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr. 2010 m. spalio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-1037/2010, 2008 m. birželio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-700/2008, 2009 m. balandžio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-422/2009). [...] Pagal administracinių teismų praktiką (pvz.: 2007 m. lapkričio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-990/2007, publikuota biuletenyje „Administracinė jurisprudencija“ Nr. 3 (13), 2007; 2009 m. liepos 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A146-798/2009), administracinio akto priėmimo motyvai pagal įstatymą privalo būti nurodomi pačiame administraciniame akte. [...]“;

10.6. 2007-11-05 sprendime (administracinė byla Nr. A2-955/2007), be kita ko, nurodyta:

„[...] [...], nusprendus terminą atnaujinti turi būti išdėstomi tokio sprendimo motyvai ir pats sprendimas. [...] sprendime nėra nurodyta, nei kad terminas atnaujintas, nei atnaujinimo motyvų. Vien teisės normos, kuri reglamentuoja praleisto termino atnaujinimą, nurodymas sprendime, nėra pakankamas pagrindas pripažinti, kad terminas atnaujintas. [...]“

Tyrimo išvados

11. Seimo kontrolierius gavo Pareiškėjos skundą dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjos kreipimusis į Ministeriją ir Akreditavimo tarnybos Ministerijai teiktus prašymus dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo.

Dėl Pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierius kreipėsi į Ministeriją ir į Akreditavimo tarnybą.

12. Sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų valstybinės kontrolės poreikis, nuolatinis vertinimas, ar teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos atitinka prieinamumo, kokybės kriterijus, visų pirma kyla iš Konstitucijos nuostatų. Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Konstitucinis Teismas savo doktrinoje yra konstatavęs, jog „Sveikatos priežiūros įstaigų veikla susijusi su vienos svarbiausių prigimtinių žmogaus teisių įgyvendinimu, todėl ji turi būti valstybės reguliuojama ir prižiūrima“, taip pat jog „pagal Konstituciją valstybė privalo ūkinę veiklą šioje srityje reguliuoti taip, kad [...] užtikrintų deramą savo konstitucinės funkcijos rūpintis žmonių sveikata vykdymą ir tinkamą prigimtinės žmogaus teisės į kuo geresnę sveikatą ir teisės į sveikatos priežiūrą įgyvendinimą“ (pažymos 9.5 punktas).

Seimo kontrolierius pažymi, kad Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog pacientas turi teisę į kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Atitinkamai, Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo (SPIĮ) 52 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad įstaigų teikiamų paslaugų valstybinę kontrolę, be kita ko, atlieka Ministerija ir Akreditavimo tarnyba, kurios vykdo asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, kokybės ir medicinos priemonių valstybinę priežiūrą. To paties teisės akto 53 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad valstybės institucijų, nurodytų SPIĮ 52 straipsnyje (įtraukiant ir Akreditavimo tarnybą), vadovai ar jų paskirti pareigūnai turi teisę reikalauti iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistus ir patikrinti jų profesinę kompetenciją, jeigu buvo nustatyti šių specialistų profesinės veiklos trūkumai, galėję lemti ar lėmę žalą ar pavojų pacientų sveikatai, arba jeigu sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacija neatitinka nustatytų reikalavimų, arba šie specialistai dėl sveikatos būklės negali atlikti savo pareigų. Pažymėtina, kad sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad sveikatos apsaugos ministro 2002-01-28 įsakymu Nr. 58 patvirtinta Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka (Tvarka; Patikrinimo tvarka), kurios 2.2 punkte įtvirtinta profesinės kompetencijos sąvoka, pagal kurią profesine kompetencija laikytinas specialisto funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą (užsiimti praktika pagal licencijoje (sertifikate), jei ši veikla licencijuojama (sertifikuojama), ar profesinės kvalifikacijos įgijimo dokumente nurodytą specialybę), turėti tos specialybės profesinei veiklai būtinų teorinių žinių, praktinių įgūdžių, patirties. Tvarkos 4.1.1 punkte reglamentuojama, kad reikalavimą patikrinti specialisto profesinę kompetenciją turi teisę pateikti įstaigos teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų valstybinę kontrolę atliekančios institucijos, kurioms tokią teisę suteikia SPIĮ, jeigu jos nustatė, kad specialisto veika sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai. Vadovaujantis Tvarkos 9 punkte įtvirtintomis nuostatomis, šio teisės akto 4 punkte nurodytos institucijos turi raštu teikti reikalavimą sveikatos apsaugos ministrui dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo ir 5 arba 6 punkte nurodytus dokumentus, kurie registruojami Sveikatos apsaugos ministerijos kanceliarijoje. Vadovaujantis Tvarkos 10 punkte įtvirtintomis nuostatomis, sveikatos apsaugos ministras, gavęs reikalavimą patikrinti specialisto profesinę kompetenciją, turi pavesti Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos priežiūros išteklių valdymo skyriui įvertinti, ar reikalavimas ir kartu pateikiami dokumentai atitinka Tvarkoje įtvirtintus reikalavimus, ir pateikti atitinkamą teikimą sveikatos apsaugos ministrui (pažymos 8.2.3 punktas).

13. Iš tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos (dokumentu) nustatyta:

13.1. Ministerija **2017-09-05** gavo (Ministerijos registracijos Nr. 9-18312) Akreditavimo tarnybos **2017-09-05** prašymą Nr. D2-5628-(1.20) dėl VšĮ Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties (toliau vadinama – GMP) bendrosios praktikos slaugytojo (toliau

vadinama ir – Specialistas) profesinės kompetencijos įvertinimo (pažymos 6.1 ir 6.22 punktai).

13.2. Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Ministerija nurodė, kad, gavusi pirmiau minėtą Akreditavimo tarnybos 2017-09-05 prašymą, dėl papildomos informacijos pateikimo kreipėsi į GMP stotį (tiksliai kreipimosi į GMP data Seimo kontrolieriui nėra žinoma).

Gavusi iš GMP stoties papildomą informaciją, Ministerija **2017-12-29** raštu Nr. (10.4.1-302)-10-10422 kreipėsi į Akreditavimo tarnybą, prašydama pateikti papildomą informaciją (dokumentus) (pažymos 6.23 punktas). Šiame kontekste Seimo kontrolierius pažymi, jog Tvarkoje nėra nustatytas konkretus terminas, per kurį Ministerija, gavusi reikalavimą patikrinti specialisto profesinę kompetenciją, turi įvertinti šį reikalavimą (kartu su juo pateiktus dokumentus), tačiau, Seimo kontrolieriaus įsitikinimu, tai turi būti atliekama vengiant nepagrįsto delsimo.

Tyrimo metu nustatyta, kad Ministerija dėl papildomų dokumentų (informacijos) pateikimo į Akreditavimo tarnybą kreipėsi **tik praėjus daugiau negu 3 mėnesiams** nuo pirmiau minėto 2017-09-05 prašymo Nr. D2-5628-(1.20) Ministerijoje gavimo, ir tokie Ministerijos veiksmai (neveikimas) vertintini kritiškai gero administravimo, atsakingo valdymo principų prasme (pažymos 10.1 punktas). Be to, tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių dėl Ministerijos pakartotinai prašomos informacijos (dokumentų) tikslingumo (dokumentų, patvirtinančių Specialisto veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai), kadangi Akreditavimo tarnyba kartu su 2017-09-05 prašymu Nr. D2-5628-(1.20) Ministerijai jau buvo pateikusi Akreditavimo tarnybos Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės patikrinimo Nr. T3-68/2017 2017-06-22 ataskaitą Nr. D1-148-(1.27.), Akreditavimo tarnybos medicinos specialisto konsultanto 2017-05-12 išvadą dėl paciento klinikinio atvejo (atvejo tyrimo (nagrinėjimo) išvadą apie konstatuotą Specialisto veiką, kuri sukėlė pavojų ar padarė žalą paciento sveikatai, Valstybinės teismo medicinos tarnybos Alytaus poskyrio 2016-10-12 specialisto išvadą Nr. M 320/2016(06), iš kurių turinio nustatyta, kad asmens sveikatos priežiūros paslaugos GPM Pareiškėjos vyrui buvo teiktos pažeidžiant teisės aktų ir įstaigos vidaus dokumentų reikalavimus. Iš tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos nustatyta, kad Akreditavimo tarnyba savo **2018-01-08** raštu Nr. D2-142-(1.20.) pateikė Ministerijai atsakymą į 2017-12-29 kreipimąsi Nr. (10.4.1-302)-10-10422, kartu su juo pakartotinai pridėjo 2017-09-05 raštu Nr. D2-5628-(1.20) Ministerijai teiktus dokumentus, taip pat informavo Ministeriją, kad iš GMP administracijos nereikalavo nušalinti Specialisto nuo sveikatos priežiūros paslaugų teikimo (pažymos 6.24 punktas).

13.3. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Ministerija **2017-12-15** gavo Pareiškėjos **2017-12-11** skundą dėl galimai nepagrįsto delsimo atlikti Specialisto profesinės kompetencijos vertinimą (pažymos 4.1 ir 6.9 punktai). Atsižvelgiant į tai, Ministerija **2018-01-22** raštu Nr. (1.1.36-302)-4-280 pateikė Pareiškėjai atsakymą į 2017-12-11 skundą, nurodant, kad, vadovaujantis Tvarkos 10.1 punktu, Akreditavimo tarnybos prašymas patikrinti Specialisto profesinę kompetenciją laikytinas nepriimtiniu bei nebus nagrinėjamas (pažymos 6.26 punktas). Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Ministerija pažymėjo, kad pirmiau minėtą Akreditavimo tarnybos prašymą įvertinti Specialisto profesinę kompetenciją laikė nepriimtiniu ir toliau nenagrinėjo, kadangi pagal Akreditavimo tarnybos pateiktus dokumentus ir „gautą informaciją, kad iš GMP stoties vadovybės nebuvo pareikalauta ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistę [...] nuo pacientams asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo“ (pažymos 6.6 punktas). Taigi, Ministerija, gavusi Akreditavimo tarnybos prašymą įvertinti Specialisto profesinę kompetenciją, nagrinėjamu atveju 2018-01-22 raštu Nr. (1.1.36-302)-4-280 atsisakė atlikti minėtą vertinimą iš esmės dėl to, kad, teikdama reikalavimą dėl profesinės kompetencijos patikrinimo, Akreditavimo tarnyba prieš tai iš GMP administracijos vadovo nepareikalavo nušalinti Specialistą nuo pareigų.

Tyrimo metu įvertinus šio Ministerijos 2018-01-22 rašto turinį, nustatyta, kad jis laikytinas

administraciniu sprendimu, kuriame išreikšta Ministerijos valia (nagrinėjamu atveju – Ministerijos sprendimas neatlikti Specialisto profesinės kompetencijos vertinimo), taigi jam taikytini individualiam administraciniam aktui keliami reikalavimai. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintomis nuostatomis, individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis. Remiantis to paties teisės akto 3 straipsnio 1 dalies 13 punkte reglamentuojamu išsamumo principu, viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Pažymėtina, kad Ministerijos 2018-01-22 atsakymas Nr. (1.1.36-302)-4-280 laikytinas neišsamiu, jame nėra išdėstytų atsisakymo įvertinti Specialisto profesinę kompetenciją motyvų (teisinio ir faktinio pagrindo), apsiribojant tik nuorodos į Tvarkos 10.1 punktą pateikimu, kas vertintina kritiškai Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies nuostatų prasme, taip pat išsamumo, gero administravimo principų prasme (pažymos 8.1.4 ir 10.1 punktai).

Šiame kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojamą praktiką, kurioje buvo konstatuota, kad „vien teisės normos [...] nurodymas sprendime, nėra pakankamas pagrindas [...]“ ir kad „Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatos įpareigoja viešojo administravimo subjektus priimtame [...] sprendime nurodyti pagrindinius faktus, argumentus ir įrodymus, pateikti teisinį pagrindą, motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas“ (pažymos 10.5 ir 10.6 punktai). Taigi, akcentuotina, kad vien tik nuorodos į tam tikro teisės akto straipsnį, punktą pateikimas nelaikytinas tinkamu motyvavimu. Seimo kontrolierius tyrimo metu nustatė, kad Ministerija 2018-01-24 raštu Nr. (10.4.1-302)-10-628 pateikė Akreditavimo tarnybai atsakymą į 2018-01-08 raštą Nr. D2-142-(1.20.), iš esmės pagal turinį analogišką Ministerijos 2018-01-22 atsakymui Nr. (1.1.36-302)-4-280, adresuotam Pareiškėjai (pažymos 6.25 punktas), kuris, kaip ir minėtas 2018-01-22 atsakymas, laikytinas nemotyvuotu ir neatitinkančiu Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų reikalavimų, išsamumo, gero administravimo principų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Ministerijai teiktina rekomendacija.

Tyrimo metu Seimo kontrolierius taip pat nustatė, kad į Pareiškėjos 2017-12-11 skundą Ministerija 2018-01-22 atsakymą Nr. (1.1.36-302)-4-280 pateikė pavėluotai, t. y., pažeisdama Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau vadinama – Taisyklės) 25 punkte įtvirtintą 20 darbo dienų terminą (pažymos 8.2.1 punktas). Tai, kad Pareiškėjos 2017-12-11 skundo nagrinėjimo Ministerijoje terminas būtų buvęs pratęstas Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka, nenustatyta. Tyrimo metu pateiktuose paaiškinimuose Ministerija teigė, kad, „[...] kaip matyti iš Pareiškėjos 2017-12-11 skundo Ministerijoje gavimo žymos (registruotas 2017-12-15), vertinant tai, jog minėtu laikotarpiu buvo valstybinių švenčių laikotarpis (Šv. Kalėdos ir Naujieji metai), manytina, kad Ministerija pateikdama atsakymą Pareiškėjai per ilgai nedelsė (t. y., jeigu ir buvo pažeistas 20 d. d. terminas, tai neženkliai), [...]“ (pažymos 6.10 punktas).

Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 10 dalyje įtvirtintą nuostatą, kuriomis vadovaudamasis viešojo administravimo subjekto vadovas ar jo įgaliotas pareigūnas ar valstybės tarnautojas, kai prašymą nagrinėjantys arba administracinėje procedūroje dalyvaujantys pareigūnai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai laikinai negali eiti pareigų (dėl laikinojo nedarbingumo, atostogų, komandiruočių, kvalifikacijos tobulinimo ir kitų priežasčių), turi pavesti nagrinėti prašymą arba dalyvauti administracinėje procedūroje kitiems pareigūnams, valstybės tarnautojams ar darbuotojams. Be to, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra akcentavęs, jog „[...] viešojo administravimo subjektui nustatomi procedūriniai terminai sprendimo priėmimui, tokie terminai yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtęsimas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą

kompetenciją“ (pažymos 10.4 punktas).

Taigi, Seimo kontrolierius pabrėžia, jog Ministerijos pareigūnų darbas turi būti organizuojamas taip, kad būtų užtikrintas funkcijų, susijusių su asmenų prašymų (skundų) nagrinėjimu Ministerijoje, vykdymo nepertraukiamumas ir į asmenų prašymus (skundus) būtų atsakoma laikantis teisės aktuose nustatytų terminų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Ministerijai teiktina rekomendacija.

13.4. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Ministerija **2018-02-14** gavo Pareiškėjos **2018-02-12** skundą, kuriame prašoma „inicijuoti“ Specialisto profesinės kompetencijos vertinimą, taip pat pateikti paaiškinimus (informaciją), dėl kokių konkrečių priežasčių Ministerija neatliko minėto vertinimo pagal Akreditavimo tarnybos pateiktą prašymą (pažymos 4.2 punktas). Iš Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos (dokumentų) nustatyta, kad Ministerija, gavusi 2018-02-12 skundą, 2018-02-19 raštu Nr. (l .1.36-11) 4-640 jį persiuntė nagrinėti Akreditavimo tarnybai (pažymos 6.11 ir 6.27 punktai). Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalyje įtvirtintomis teisės normomis, jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Seimo kontrolierius, tyrimo metu įvertinęs Pareiškėjos 2018-02-12 skundo turinį, nustatė, kad jame išdėstyti prašymai (imtis priemonių, kad būtų atliktas Specialisto profesinės kompetencijos vertinimas, pateikti paaiškinimus, dėl kokių priežasčių minėtas patikrinimas vis dar nėra atliktas), Seimo kontrolieriaus įsitikinimu, priskirtini Ministerijos kompetencijai. Atsižvelgiant į tai, Ministerijos veiksmai, susiję su Pareiškėjos 2018-02-02 skundo persiuntimu nagrinėti Akreditavimo tarnybai, kritikuotini. Be to, Akreditavimo tarnyba, 2018-02-21 raštu Nr. D2-1411-(1.11.) atsakydama į Ministerijos 2018-02-19 kreipimąsi Nr. (l .1.36-11) 4-640, pažymėjo, kad „[...] patikrinti bendrosios praktikos slaugytojos [...] profesinę kompetenciją bei reikalavimą, visgi, inicijuoti minėtos slaugytojos profesinės kompetencijos patikrinimo procedūrą, gali atsakyti tik pati Sveikatos apsaugos ministerija pagal kompetenciją“, ir paprašė „perrašyti 2018 m. vasario 19 d. rezoliuciją, pakeičiant atsakymo Pareiškėjai rengimo vykdytoją į Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos priežiūros žmogiškųjų išteklių valdymo skyrių“ (pažymos 6.28 punktas).

Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Ministerija rašė, kad „Pareiškėjos [2018-02-12] [...] skunde nebuvo nurodyta naujų faktų ir dokumentų, kurių pagrindu galima būtų konstatuoti, jog slaugytojos [...] veiksmai vertintini kaip šio specialisto padaryta viena ar daugiau praktikos klaida ar grubi praktikos klaida [...], todėl nebuvo pradėta slaugytojos [...] profesinės kompetencijos vertinimo procedūra“ (pažymos 6.13 punktas). Pažymėtina, kad Ministerija **tik** 2018-08-28 raštu Nr. (1.1.36-302)-4-3355, t. y., **praėjus šešioms mėnesiams** nuo Akreditavimo tarnybos 2018-02-21 rašto Nr. D2-1411-(1.11.) Ministerijoje gavimo, pateikė Akreditavimo tarnybai ir Pareiškėjai tarpinį atsakymą, prašydama Akreditavimo tarnybos informuoti, ar GMP administracijos vadovui buvo teiktas reikalavimas nušalinti Specialistą nuo pareigų (pažymos 4.3 punktas). Pažymėtina, jog Ministerija Seimo kontrolieriui nepateikė dokumentų, patvirtinančių tai, kad Pareiškėjos 2018-02-02 skundo nagrinėjimo metu Ministerija (laikotarpiu nuo Akreditavimo tarnybos 2018-02-21 rašto Nr. D2-1411-(1.11.) Ministerijoje gavimo iki minėto 2018-08-28 tarpinio atsakymo pateikimo) būtų darbo tvarka atlikusi kitus veiksmus (kreipusis į kitas atsakingas institucijas dėl informacijos pateikimo ar pan.). Ministerija Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose nurodė, kad Pareiškėjos 2018-02-12 skundo nagrinėjimo metu elektroniniu paštu kreipėsi į GMP administraciją, prašydama patikslinti, ar Specialistas „[...] tęsia darbo santykius GMP stotyje“, ir kad buvo gautas atsakymas, jog Specialistas toliau dirba GMP (pažymos 6.14 punktas). Pažymėtina, kad Ministerija tyrimo metu nepateikė Seimo kontrolieriui dokumentų, patvirtinančių, jog darbo tvarka iš tikrųjų buvo kreiptasi į GMP dėl

pirmiau minētos informācijas pateikimo. Be to, tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjos 2018-02-12 skundo nagrinėjimo terminas nebuvo pratęstas (pažymos 6.15 punktą), taip buvo pažeistos Taisyklių 25 ir 26 punktuose įtvirtintos nuostatos. Taip pat pažymėtina, jog iš Seimo kontrolierių pateiktos informacijos (dokumentų) nenustatyta, kad Ministerija būtų pateikusi Pareiškėjai galutinį atsakymą į jos 2018-02-12 skundą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Ministerijos pareigūnų veiksmuose įžvelgtina biurokratizmo (vilkinimo) požymių (pažymos 7.1.2 punktą), sietinų su atsakingo valdymo, Pareiškėjos teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimu. Taigi, Ministerijai teiktina rekomendacija.

14. Apibendrinant, konstatuotina, jog Ministerijos pareigūnų veiksmai, susiję su Pareiškėjos kreipimosi į Ministeriją raštu ir Akreditavimo tarnybos Ministerijai teiktų prašymų dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo nagrinėjimu, laikytini buvę nepakankamais, dėl to Pareiškėjos skundas pripažintinas pagrįstu.

15. Seimo kontrolierius akcentuoja, kad Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje reglamentuojami pagrindiniai principai, kuriais turi vadovautis teisėkūros subjektai, vienas kurių yra *aiškumo* principas, reiškiantis, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, taip pat *sistemiškumo* principas, reiškiantis, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliotų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina. Be to, Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad „įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius“ (pažymos 9.3 punktą), taip pat kad „vienas iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra teisinio saugumo principas. Jis reiškia valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus interesus bei teisėtus lūkesčius. Principo paskirtis – laiduoti asmens pasitikėjimą savo valstybe ir teise“ (pažymos 9.1 punktą). LVAT savo praktikoje yra konstatavęs, jog „tokioje visai visuomenei ir kiekvienam asmeniui itin svarbioje srityje, kaip sveikatos priežiūra, teisinio reguliavimo, teisinės technikos trūkumai vertintini, kaip esminis teisėkūros reikalavimų paneigimas“, „Sveikatos apsaugos ministerija, priimdama teisės aktą, turi rasti būdų, kaip apibrėžti ir tarpusavyje bei su kitais teisės aktais suderinti konkrečias teisinio reguliavimo nuostatas taip, kad *inter alia* sisteminiu požiūriu jos būtų aiškios ir nuoseklios“, ir jog „priešingu atveju nebūtų sudaromos prielaidos efektyviai įgyvendinti asmens teisę į tinkamas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat veikti veiksmingai ir aiškiai sveikatos priežiūros sistemai“ (pažymos 10.3 punktą).

Kaip buvo nurodyta pirmiau, Ministerija, gavusi Akreditavimo tarnybos prašymą įvertinti Specialisto profesinę kompetenciją, nagrinėjamu atveju atsisakė tai atlikti iš esmės dėl to, kad, teikdama reikalavimą dėl profesinės kompetencijos patikrinimo, Akreditavimo tarnyba prieš tai iš įstaigos administracijos vadovo nepareikalavo nušalinti Specialistą (pažymos 6.6 punktą).

Seimo kontrolierius tyrimo metu įvertinęs aktualų teisinį reglamentavimą, susijusį su sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka, bei Ministerijos ir Akreditavimo tarnybos pateiktus paaiškinimus, nustatė, kad nei SPIĮ, nei Tvarkoje nei kituose teisės aktuose nėra įtvirtintos sąlygos, įpareigojančios SPIĮ 52 straipsnyje nurodytas valstybės institucijas, kontroliuojančias sveikatos paslaugų teikimą (įtraukiant ir Akreditavimo tarnybą), prieš kreipiantis su reikalavimu į Ministeriją dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo, kreiptis į atsakingo sveikatos priežiūros įstaigos administracijos vadovą dėl specialisto

nušalinimo nuo einamų pareigų. Kitaip tariant, pagal dabartinį teisinį reglamentavimą nėra numatyta, kad Tvarkoje įtvirtintos sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos vertinimo procedūros turi būti (gali būti) pradėtos tik tuo atveju, jeigu esant faktiniam pagrindui valstybės institucijų vadovai ar jų paskirti pareigūnai, naudodamiesi SPIĮ 53 straipsnio 1 dalies 5 punkte jiems suteikta teise, pareikalauja iš įstaigos administracijos vadovo ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui nušalinti sveikatos priežiūros specialistą ir patikrinti jo profesinę kompetenciją. Be to, Tvarkoje yra reglamentuojami dokumentai, kuriuos viena iš institucijų, teikdama raštu reikalavimą Ministerijai įvertinti specialisto profesinę kompetenciją, turi pateikti kartu su minėtu reikalavimu, tačiau tarp šių dokumentų nėra nurodyto dokumento (sąlygos), patvirtinančio atsakingo sveikatos priežiūros pareigūno nušalinimo nuo einamų pareigų faktą, kaip būtino pateikti kartu su minėtu reikalavimu. Taip pat pažymėtina, kad nei SPIĮ, nei Tvarkoje, nei kituose teisės aktuose nėra įtvirtinto konkretaus termino, per kiek laiko gali būti inicijuotas ir atliktas atsakingo specialisto sveikatos priežiūros profesinės kompetencijos patikrinimas, taip pat neaišku, ar įstaigos administracijos vadovui toks reikalavimas dėl atsakingo sveikatos priežiūros specialisto nušalinimo nuo pareigų turi būti pateikiamas prieš kreipiantis į Ministeriją dėl specialisto profesinės kompetencijos vertinimo atlikimo ar šį reikalavimą galima pateikti ir vėliau, t. y. po to, kai kreiptasi į Ministeriją.

Seimo kontrolierius taip pat atkreipia dėmesį, kad SPIĮ 52 straipsnio 1 dalies 1 punkte kaip vieni iš teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų valstybinės kontrolės subjektų yra įtvirtinti sveikatos apsaugos ministro paskirti pareigūnai. Seimo kontrolieriaus turimomis žiniomis, sveikatos apsaugos ministras 2014-04-25 įsakymu Nr. V-508 buvo paskyręs konkrečius pareigūnus atlikti sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų paslaugų valstybinę kontrolę pagal atskirą sveikatos apsaugos ministro pavedimą, tačiau šis įsakymas sveikatos apsaugos ministro 2016-04-05 įsakymu Nr. V-448 buvo panaikintas, ir šiuo metu Ministerijoje nėra paskirtų konkrečių pareigūnų, pagal kompetenciją vykdančių sveikatos priežiūros paslaugų valstybinę kontrolę. Taigi, nesant paskirtų pareigūnų, Ministerija negali tinkamai įgyvendinti teisės (pareigos) teikti reikalavimą įstaigos administracijos, kurioje dirba atsakingas sveikatos priežiūros specialistas, vadovui dėl vertinamo specialisto nušalinimo, o pirmiau minėta SPIĮ 52 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata šiuo metu taikoma netinkamai.

Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Akreditavimo tarnyba pranešė, kad SPIĮ 53 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtintos nuostatos „[...] yra valstybės institucijų, kontroliuojančių paslaugų teikimą, teisė, o ne pareiga“ (pažymos 7.2 punktas). Šiame kontekste Seimo kontrolierius pažymi, kad, jeigu Akreditavimo tarnyba teikia *reikalavimą* Ministerijai patikrinti tam tikro sveikatos priežiūros specialisto profesinę kompetenciją, kaip numatyta Tvarkos 4 ir 5 punktuose (pažymos 8.2.3 punktas), toks kreipimasis laikytinas privalomu. Seimo kontrolieriaus įsitikinimu, jeigu Akreditavimo tarnyba nenori (nesiekia) Ministerijos įpareigoti atlikti pirmiau minėtą patikrinimą, tokiu atveju turėtų būti tikslinamos Tvarkoje įtvirtintos sąvokos, *reikalavimo* sąvoką keičiant į *teikimo* ar *prašymo* sąvoką. Vis dėlto visais atvejais (tiek reikalavimo, tiek teikimo (prašymo) teikimo atveju) tokio pobūdžio kreipimasis privalo būti išnagrinėtas Ministerijoje, o priimtas sprendimas atlikti (neatlikti) tokį patikrinimą turi būti motyvuotas.

Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Akreditavimo tarnyba taip pat pažymėjo, jog, kas sietina su sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos vertinimu ir reikalavimo dėl profesinės kompetencijos patikrinimo teikimu, tarp Akreditavimo tarnybos ir Ministerijos yra susiklosčiusi „daugiau kaip dešimtmetį taikyta“ praktika. Iš Akreditavimo tarnybos tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos nustatyta, kad Ministerija atlikdavo sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos vertinimo procedūras, nors atsakingas specialistas nuo savo einamų pareigų nebūdavo nušalinamas (pavyzdžiui, Ministerija atliko atsakingo gydytojo profesinės kompetencijos vertinimą ir 2016-12-27 raštu Nr. (10.1.4.1-302)10-10764 pateikė šio vertinimo išvadas, nors vertinimo metu gydytojas

nuo einamų pareigų nebuvo nušalintas (pažymos 7.2 punktas). Šiame kontekste Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintą objektyvumo principą, reiškiantį, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs. Taip pat pabrėžtina, jog Konstitucinis Teismas savo doktrinoje yra akcentavęs, kad „Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas“, taip pat kad „[...] šio principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant“ ir kad „šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai“, „Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeidžiamas, jei tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas“ (pažymos 9.2 punktas). Taigi, Seimo kontrolieriaus įsitikinimu, Ministerijai vykdant jos kompetencijai priskirtas funkcijas (įtraukiant tas, kurios susijusios su sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos vertinimu), labai svarbu laikytis pirmiau minėtų objektyvumo, asmenų lygybės įstatymui principų, kad asmenims nekiltų pagrįstų abejonių dėl Ministerijos veiklos skaidrumo.

Apibendrinant darytina išvada, kad teisinis reglamentavimas, susijęs su sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka ir terminais, nėra aiškus ir tikslus. Atsižvelgiant į tai bei atkreipiant dėmesį, kad vienas iš svarbiausių Ministerijos veiklos tikslų yra formuoti valstybės politiką asmens sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą ir kad Ministerijos kompetencijai priskirta rengti asmens sveikatos priežiūros srities Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus (pažymos 8.2.2 punktas), Ministerijai teiktina rekomendacija.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Lietuvos Respublikos sveikatos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant X kreipimuisi į Sveikatos apsaugos ministeriją ir Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos apsaugos ministerijai teiktus prašymus dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui** rekomenduoja:

17.1. imtis priemonių, kad ateityje, Sveikatos apsaugos ministerijai priimant administracinius sprendimus, būtų laikomasi Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje įtvirtintų individualiam administraciniam aktui keliamų reikalavimų;

17.2. imtis priemonių, jog ateityje Sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnų darbas būtų organizuojamas taip, kad būtų užtikrintas funkcijų, susijusių su asmenų prašymų (skundų) nagrinėjimu Sveikatos apsaugos ministerijoje, vykdymo nepertraukiamumas ir į asmenų prašymus (skundus) būtų atsakoma laikantis teisės aktuose nustatytų terminų;

17.3. pakartotinai išnagrinėti X 2018-02-12 skundą ir pateikti X motyvuotą (teisės aktuose nuostatomis ir faktinėmis aplinkybėmis pagrįstą) atsakymą;

17.4. imtis priemonių tobulinti sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo srities teisinį reglamentavimą, tikslinant Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 52 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų valstybinės kontrolės sąrašą, tikslinant kreipimosi į Sveikatos apsaugos ministeriją dėl sveikatos priežiūros specialisto profesinės kompetencijos patikrinimo tvarką (ypač atkreipiant dėmesį į tai, kokiais atvejais sveikatos priežiūros įstaigos administracijos vadovui turi būti pateiktas reikalavimas nušalinti atsakingą sveikatos priežiūros specialistą nuo einamų pareigų) ir terminus (ypač atkreipiant dėmesį į tai, per kiek laiko turi būti inicijuotas ir atliktas atsakingo specialisto sveikatos priežiūros profesinės kompetencijos patikrinimas).

Apie pažymos 17.3 punkte nurodytos rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos. Apie kitų rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti iki 2019-12-30.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas